

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการข้อมูลสวัสดิการสังคมของชนเผ่าลัวะ บ้านห้วยขาบ ตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน มีลำดับการนำเสนอโดยการสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนของชนเผ่าลัวะ บ้านห้วยขาบ ตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน และสังเคราะห์แนวทางการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนของชนเผ่าลัวะ บ้านห้วยขาบ ตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 14 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ 1. ภาครัฐ ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ นักพัฒนาชุมชนในตำบลบ่อเกลือเหนือ จังหวัดน่าน จำนวน 4 คน 2. ภาคชุมชน ได้แก่ ประธานกองทุน รองประธานกลุ่มเลขานุการกลุ่ม เจริญญิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการ องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ จังหวัดน่าน จำนวน 5 คน และ 3. กลุ่มผู้รู้ ได้แก่ ผู้นำกลุ่ม ผู้นำชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ จังหวัดน่าน จำนวน 5 คน ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายโดยวิธีการเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมในพื้นที่อย่างน้อย 1 ปี 2) ทำงานหรืออาศัยอยู่ในพื้นที่ที่วิจัยคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ จังหวัดน่าน และ 3) สมครใจในการให้ข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม การเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนของชนเผ่าลัวะ บ้านห้วยขาบ ตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน พบว่า ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน การจัดสวัสดิการใน อบต.บ่อเกลือเหนือเป็นทั้งการจัดสวัสดิการสังคมโดยหน่วยงานของภาครัฐและโดยชุมชน โดยมีกลุ่มสร้างป่าสร้างรายได้ กองทุนแม่ของแผ่นดิน กลุ่มออมทรัพย์ และธนาคารข้าว เป็นการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชน ส่วนกองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้าน กองทุนเงินล้าน ถือเป็น การจัดสวัสดิการสังคมโดยหน่วยงานของภาครัฐ อย่างไรก็ตาม จากการลงพื้นที่ศึกษาในเบื้องต้นยังไม่พบว่ามีจัดการข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมโดยชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อ

เกลือเหนื่ออย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม จึงไม่สามารถนำข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาาระบบสวัสดิการสังคมโดยชุมชนในพื้นที่ได้อย่างสมบูรณ์ สรุปได้ดังนี้

1.1 ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดผู้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนต่างๆ ที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือทุกกองทุน ได้แก่ ประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม

1.2 สถานที่จัดเก็บข้อมูล มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกองทุนใส่ในแฟ้มแผนงานของกลุ่มกองทุนแม่แห่งแผ่นดิน โดยการจดบันทึก และจัดเก็บไว้ในตู้เอกสารที่ส่วนกลาง และมีการรายงานให้กับสมาชิกทราบในทุกเดือน และสิ้นปีจะมีการแจ้งสรุปยอดเงินและรายงานให้กับสมาชิกทราบ และมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนของภาครัฐเข้ามาดูแลให้คำปรึกษาการจัดเก็บข้อมูล

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อสะดวกต่อการค้นหาข้อมูล รวบรวมข้อมูลไว้เป็นอย่างระบบ มีข้อมูลที่ชัดเจน และเป็นการรายงานผลการดำเนินงานของกลุ่มให้สมาชิกได้รับทราบผลอย่างเปิดเผยและทั่วถึง และเพื่อให้กลุ่มมีการพัฒนาต่อไป

1.4 ประเภทของข้อมูลที่จัดเก็บ ข้อมูลที่จัดเก็บของทุกกองทุน ได้แก่ บันทึกการประชุม บัญชีรายรับ-รายจ่ายของกลุ่ม

1.5 ปัญหาในการจัดเก็บข้อมูล ได้แก่ 1. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือไม่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มให้ทราบสมาชิกได้รับทราบ เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มยังขาดความรู้ความสามารถในบางอย่าง เช่น การดูแลรักษาไร้กาแพ ปัญหาศัตรูพืช 2. ขาดเครื่องมือเครื่องใช้ที่จะอำนวยความสะดวก เช่น คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูล 3. อุปสรรคในการสื่อสาร เนื่องจากพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะ (มากกว่าร้อยละ 80) หลายคนไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ มีเพียงเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ และผู้นำชุมชนเท่านั้นที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้ และ 4. ภาคประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐมีเวลาไม่ตรงกัน เนื่องจากวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะจะมีปฏิทินเป็นของตนเอง ซึ่งไม่ตรงกับวันทำการของทางราชการ วันหยุดของทางราชการกับวันหยุดของชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะจะไม่ตรงกัน ซึ่งวันหยุดของทางราชการ คือวันเสาร์และอาทิตย์ ส่วนวันหยุดของชาวลัวะ คือทุกวันที่ 1 ที่เรียกว่า ห้าง เมื่อมีการนัดหมายเพื่อประชุมหารือในด้านการพัฒนาต่างๆ ร่วมกันมักจะมารวมตัวกันยาก

1.6 แนวทางในการพัฒนาการจัดเก็บข้อมูล 1. ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือเข้ามาดูแล เป็นที่ปรึกษาด้านการจัดเก็บข้อมูลให้มากขึ้น 2. ควรมีการจัดเก็บข้อมูลไว้ในคอมพิวเตอร์และจัดหาคอมพิวเตอร์ให้กองทุน เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและค้นหา 3. ให้มีการจัดทำปฏิทินภาษาไทย-ลัวะ แจกให้แก่ผู้นำ สมาชิกกองทุนเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและการบริหารการจัดเก็บข้อมูล โดยมีทีมวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์รับผิดชอบในการจัดทำร่วมกับผู้นำชุมชน

2. แนวทางการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนของชนเผ่าลัวะ บ้านห้วยขาบ ตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน แยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

2.1 ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดผู้เก็บข้อมูล ได้แก่ ประธานกลุ่ม เลขานุการ

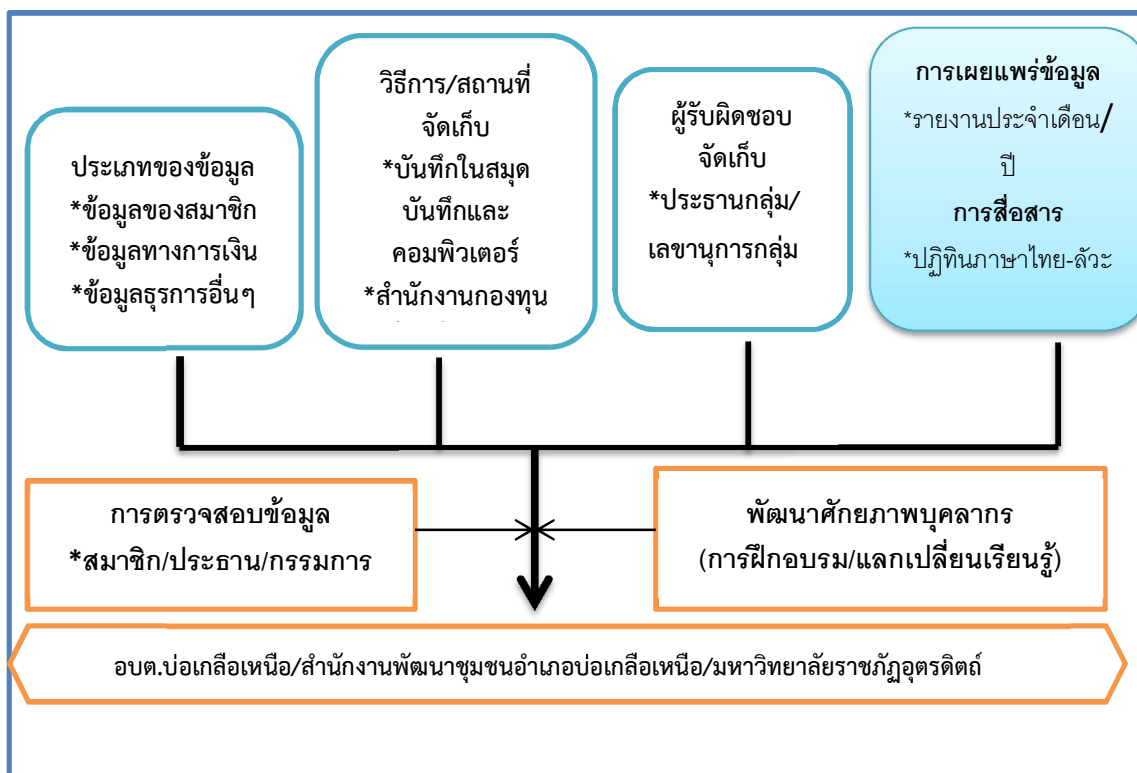
2.2 สถานที่จัดเก็บข้อมูล มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกองทุนใส่ในแฟ้มแผนงานของกลุ่มกองทุนแม่แห่งแผ่นดิน โดยการจดบันทึก และจัดเก็บไว้ในตู้เอกสารที่ส่วนกลาง และมีการรายงานให้กับสมาชิกทราบในทุกเดือน และสิ้นปีจะมีการแจ้งสรุปยอดเงินและรายงานให้กับสมาชิกทราบ และมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนของภาครัฐเข้ามาดูแลให้คำปรึกษาการจัดเก็บ

2.3 ประเภทของข้อมูลที่จัดเก็บ ผลการศึกษา พบว่า การบันทึกข้อมูลของกองทุน ทั้งที่เกี่ยวกับตัวสมาชิกและข้อมูลทางการเงินและบัญชีของกองทุนทุกประเภท ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิก ข้อมูลทางการเงิน ทั้งการฝากเงิน การกู้เงินและการชำระคืน รายรับ รายจ่าย และกำไรจากการดำเนินงานของทุกกองทุน ยังคงใช้การบันทึกด้วยสมุดบันทึกเป็นหลัก ซึ่งจะเป็นการใช้แรงงานคน (Manual) และคุณสมบัติส่วนตัวของคน ได้แก่ ความจำเป็นสำคัญ จึงส่งผลให้ความแม่นยำและความถูกต้องในการบันทึกข้อมูลจะมีน้อย ประการสำคัญความผิดพลาดอันเกิดจากคนจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้มาก มีเพียงบางกลุ่ม (กลุ่มน้ำยาล้างจาน) ที่เริ่มบันทึกและนำข้อมูลจัดเก็บในคอมพิวเตอร์ (ควบคู่กับการบันทึกด้วยสมุดบันทึก) แต่ก็ยังไม่ได้นำข้อมูลที่จัดเก็บในคอมพิวเตอร์ ไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงบริหารจัดการ หรือวางแผนกิจกรรมล่วงหน้าแต่อย่างใด การบันทึกข้อมูลด้านต่างๆ ของกองทุนด้วยสมุดบันทึก และการเก็บข้อมูลของภาพรวมทั้งกองทุนไว้ที่ประธาน หรือเลขาธิการ หรือ เภรัญญิก เพียงฉบับเดียว ที่มีกปฏิบัติกันโดยทั่วไป มีความสุมเสี่ยงสูงมาก ต่อการทำสมุดบันทึกสูญหายโดยไม่ตั้งใจ หรือหากมีกรณีบ้านของผู้จัดเก็บเอกสารของกองทุนประสบกับอุทกภัย หรืออัคคีภัย อาจทำให้หลักฐานการเงินที่สำคัญของกองทุนสูญหายไปด้วย

2.4 แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญ ควรให้ความสำคัญกับการบันทึกข้อมูล โดยการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้การบันทึกข้อมูล นอกจากจะช่วยในการบริหารจัดการตามวัตถุประสงค์ต่างๆ ได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการเรียกใช้ข้อมูลที่มีการจัดเก็บไว้แล้วมาใช้งานก็จะกระทำได้ง่าย สะดวก และรวดเร็วแล้ว ยังสามารถนำข้อมูลที่จัดเก็บไปวิเคราะห์เพื่อประกอบ การตัดสินใจในเชิงบริหารจัดการ หรือเพื่อการวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของกองทุนได้อย่างมีข้อมูลสนับสนุนมากขึ้น โดยการพัฒนาบบข้อมูลของกองทุนสวัสดิการชุมชน จะเป็นการนำข้อมูลและองค์ความรู้ในการพัฒนางาน และพัฒนาคน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกองทุนหลายประการ ได้แก่ กองทุนสวัสดิการชุมชนมีฐานข้อมูลสมาชิกและรายงานสถานะการเงินที่เป็นปัจจุบัน มีระบบข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และสามารถรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ เกิดแผนการพัฒนาจากการวิเคราะห์ข้อมูลกองทุน มีรายงานสรุปผลการดำเนินงานกองทุนต่อสมาชิกทุกปี มีระบบมาตรฐานด้านการบริหารจัดการข้อมูล และระบบการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชน

สรุปได้ว่า การจัดการข้อมูลจะมีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นจะต้องรู้ว่าอะไรเป็นข้อมูลที่สามารถหาได้และจะเข้าถึงข้อมูลนั้นได้อย่างไร การนำข้อมูลนั้นมาช่วยในการตัดสินใจ ในปัจจุบันข้อมูลและสารสนเทศที่จะใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการ ส่วนใหญ่จะถูกเก็บในรูปแบบของแฟ้มข้อมูลและฐานข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ โดยผู้บริหารระดับกลางและระดับล่างมักจะใช้แฟ้มข้อมูลและฐานข้อมูลในการดำเนินวันต่อวันและใช้ในการพัฒนาแผนประกอบ ส่วนผู้บริหารระดับสูงมักจะใช้ข้อมูลทั้งภายในและภายนอก ฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนา การจัดทำแผนกลยุทธ์ต่างๆ สรุปได้ว่าผู้บริหารทุกระดับจะได้ใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลเพื่อช่วยในการบริหารและการตัดสินใจ ประเด็นสำคัญในการบริหารจัดการข้อมูล (Major Issue in data management) ที่ควรคำนึงถึงประกอบด้วย ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล (Access) มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล (Security) และสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขในอนาคตได้ (Edit)

สรุปแนวทางการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนของชนเผ่าลัวะ บ้านห้วยขาบ ตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ดังแผนภูมิที่ 5.1

แผนภูมิที่ 5.1 แนวทางการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนของชนเผ่าลัวะ บ้านห้วยขาบ ตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยขออภิปรายผลเรียงลำดับดังนี้

1. สภาพการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนของชนเผ่าลัวะ บ้านห้วยขาบ ตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน พบว่า ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ จังหวัดน่าน การจัดสวัสดิการใน อบต.บ่อเกลือเหนือเป็นทั้งการจัดสวัสดิการสังคมโดยหน่วยงานของภาครัฐและโดยชุมชน โดยมีกลุ่มสร้างป่าสร้างรายได้ กองทุนแม่ของแผ่นดิน กลุ่มออมทรัพย์ และธนาคารข้าว เป็นการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชน ส่วนกองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้าน กองทุนเงินล้าน ถือเป็น การจัดสวัสดิการสังคมโดยหน่วยงานของภาครัฐ อย่างไรก็ตาม จากการลงพื้นที่ศึกษาในเบื้องต้นยังไม่พบว่ามี การจัดการข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมโดยชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนืออย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม จึงไม่สามารถนำข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ระบบสวัสดิการสังคมโดยชุมชนในพื้นที่ได้อย่างสมบูรณ์ จำแนกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1.1 สถานที่จัดเก็บข้อมูล มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกองทุนใส่ในแฟ้มแผนงานของ กลุ่มกองทุนแม่แห่งแผ่นดิน โดยการจดบันทึก และจัดเก็บไว้ในตู้เอกสารที่ส่วนกลาง และมีการ รายงานให้กับสมาชิกทราบในทุกเดือน และสิ้นปีจะมีการแจ้งสรุปยอดเงินและรายงานให้กับสมาชิกทราบ

และมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนของภาครัฐเข้ามาดูแลให้คำปรึกษาการจัดเก็บข้อมูล สอดคล้องกับการศึกษาของจินตนา กาศมณี (2556) เรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนโดยภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน เขตคันนายาว. ที่พบว่า ลักษณะสำคัญที่นำมาสู่ความสำเร็จในการจัดสวัสดิการชุมชนของเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน คือ การสร้างทุนทางสังคม ได้แก่ ความไว้วางใจ และ ภาวะผู้นำที่เกิดจาก“จิตวิญญาณของผู้นำ” ซึ่งมาจากความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความจริงใจ

1.2 ปัญหาในการจัดเก็บข้อมูล ได้แก่ 1. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือไม่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มให้ทราบสมาชิกได้รับทราบ เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มยังขาดความรู้ความสามารถในการรวบรวมข้อมูล 2. ขาดเครื่องมือเครื่องใช้ที่จะอำนวยความสะดวก เช่น คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูล 3. อุปสรรคในการสื่อสาร เนื่องจากพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะ (มากกว่าร้อยละ 80) หลายคนไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ มีเพียงเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ และผู้นำชุมชนเท่านั้นที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้ และ 4. ภาคประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐมีเวลาไม่ตรงกัน เนื่องจากวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะจะมีปฏิทินเป็นของตนเอง เมื่อมีการนัดหมายเพื่อประชุมหารือในด้านการพัฒนาต่างๆ ร่วมกันมักจะมารวมตัวกันยาก สอดคล้องกับการศึกษาของอำพร ปินตาแก้วและ ธรรมบุญ พ่อคำทอง (2558.อ้างแล้ว) ที่พบว่า คณะกรรมการและผู้ปฏิบัติงานในกองทุนสวัสดิการชุมชน มีอายุค่อนข้างมากทำให้พบปัญหาด้านความรู้ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการเข้าถึงการใช้อินเทอร์เน็ต คณะกรรมการมีอายุการทำงานที่ไม่มากพอ จึงทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการ ชุมชน และสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ไม่มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องระเบียบ และการจัดสวัสดิการของ กองทุนสวัสดิการชุมชนเท่าที่ควร และยังสอดคล้องกับงานของสมบูรณ์ เจริญจิระตระกูลและคณะ (2554) เรื่ององค์กรการเงินชุมชนกับการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวม ที่พบประเด็นสำคัญคือ องค์กรการเงินชุมชนส่วนใหญ่กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการไว้ 2 ปี เมื่อมีการเลือกตั้งหรือสรรหาใหม่ กรรมการชุดเดิมโดยเฉพาะประธานจะเป็นคนเดิม ที่ได้รับการรับรองจากสมาชิกให้เข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ เหตุผลเพราะไม่ค่อยมีคนอาสาเข้ามารับหน้าที่นี้ เมื่อพิจารณาคุณค่าตอบแทนของประธานและกรรมการต่ำมาก ส่วนใหญ่ได้รับไม่เกิน 500 บาทต่อเดือน อาจจะไม่จูงใจให้คนอาสาเข้ามารับหน้าที่ เมื่อเทียบกับภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ รวมทั้งการบันทึกข้อมูลทั้งที่เกี่ยวกับตัวสมาชิก และข้อมูลทางการเงินขององค์กรการเงินทุกประเภท ยังใช้การบันทึกด้วยสมุดบันทึกเป็นหลัก การใช้รูปแบบดังกล่าวในการบันทึกข้อมูล จะใช้แรงคนและความจำของคนเป็นสำคัญ ความแม่นยำและความถูกต้องจะมีน้อย ความผิดพลาดอันเกิดจากคนมีโอกาสดังกล่าวได้มาก ประการสำคัญในเชิงบริหารจัดการ พบว่า องค์กรการเงินชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์ยังขาดความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเงิน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการวิจัยของระพีพรรณ คำหอม,ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล สิริกร บุญสังข์ และวริษฐา แก้วเกต (2551) เรื่องการสังเคราะห์องค์ความรู้การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน : ทางเลือกใหม่ของสวัสดิการพหุลักษณะไทย พบว่า การบูรณาการระบบฐานข้อมูล มีการประมวลข้อมูล ความรู้ และการจัดฐานข้อมูลกลุ่ม กองทุน โดยความร่วมมือของชุมชนกับหน่วยงานภาคี แต่ยังคงขาดการวางแผนการบูรณาการข้อมูลที่จะนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ของทุกพื้นที่ ที่สำคัญอย่างยิ่งไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการวางแผนการบำรุงรักษา การพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เกิดความต่อเนื่อง หรือการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยงานของชินชัย ชี้เจริญ (ม.ป.ป.) เรื่องการจัด

สวัสดิการชุมชน : สวัสดิการทางเลือกในสังคมไทย ได้สรุปไว้อย่างน่าสนใจว่า ปัญหาอุปสรรคในการจัดสวัสดิการชุมชน ได้แก่ การจัดสวัสดิการชุมชนเป็นการจัดสวัสดิการกระแสทางเลือก บางหน่วยงานหรือผู้นำบางกลุ่มมีความเข้าใจว่าระบบสวัสดิการชุมชน คือคำตอบของระบบสวัสดิการสังคมทั้งหมด ความหลากหลายของรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนทำให้รูปแบบในการส่งเสริมสนับสนุนต้องสามารถตอบสนองความหลากหลายของรูปแบบต่างๆ องค์กรที่จัดสวัสดิการชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ลอกเลียนแบบกัน เพิ่มเริ่มต้นและยังขาดความเข้มแข็ง กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมซึ่งเป็นกองทุนที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรสวัสดิการชุมชนในภาพรวมโดยตรง และออกแบบให้มีการกระจายเงินลงพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลและเทศบาลทั่วประเทศ รวมทั้งให้ท้องถิ่นสมทบโครงการจัดสวัสดิการขององค์กรสาธารณประโยชน์หรือองค์กรสวัสดิการชุมชน แต่ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอในการทำหน้าที่ดังกล่าว แต่โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนที่ผลักดันโดยคณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีเครือข่ายผู้นำกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับแกนนำและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนมีบทบาทสำคัญ รวมทั้งการดำเนินงานซึ่งถือว่ารัฐตัดสินใจเข้ามาลงทุนในโครงการดังกล่าว ยังขาดการเชื่อมโยงกับระบบสวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งเริ่มให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนและการสมทบงบประมาณให้แก่กองทุนสวัสดิการชุมชน แต่มีข้อจำกัดในกฎระเบียบที่ไม่มีความชัดเจนว่าสมทบได้หรือไม่ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งถูกสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเรียกเงินสมทบคืน นอกจากนี้มีการเมืองท้องถิ่นเข้ามาแย่งกันเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน

1.3 แนวทางในการพัฒนาการจัดเก็บข้อมูล 1. ต้องการให้องค์กรบริหารส่วนตำบลตำบลปลอดภัยเหนือเข้ามาดูแล เป็นที่ปรึกษาด้านการจัดเก็บข้อมูลให้มากขึ้น 2. ควรมีการจัดเก็บข้อมูลไว้ในคอมพิวเตอร์และจัดหาคอมพิวเตอร์ให้กองทุน เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและค้นหา 3. ให้มีการจัดทำปฏิทินภาษาไทย-ลัวะ แจกให้แก่ผู้นำ สมาชิกกองทุนเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและการบริหารการจัดเก็บข้อมูล โดยมีทีมวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์รับผิดชอบในการจัดทำร่วมกับผู้นำชุมชน โดยระพีพรรณ คำหอม, ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล สิริกร บุญสังข์, วริษฐา แก้วเกต (อ้างแล้ว) ได้ศึกษาพบว่า การออกแบบเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล การสำรวจข้อมูล การกรอกข้อมูลเข้าระบบคอมพิวเตอร์ การนำไปใช้ ทำให้แกนนำได้เรียนรู้ระบบฐานข้อมูลและมีการนำไปใช้ปฏิบัติจริง จะทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาระบบข้อมูลให้เป็นปัจจุบันได้เองและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง “การจัดระบบฐานข้อมูลโดยชุมชน” การพัฒนานักในชุมชนให้สามารถจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศได้เอง จะเป็นฐานในการสร้างเครือข่ายต่อไป สอดคล้องกับงานของอำพร ปินตาแก้วและ ธรรมบุญ พ่อคำทอง (2558) ที่ศึกษาการจัดการความรู้ของกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีการจัดโครงสร้างองค์กรโดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการไว้อย่างชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการแต่งตั้ง หรือมอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่สำหรับปฏิบัติงานด้านบัญชีและการเงิน โดยเฉพาะ มีการจัดทำงบการเงินและมีการวิเคราะห์ทางการเงิน และงานของชินชัย ชี้อริญ (ม.ป.ป.อ้างแล้ว) ที่สรุปว่า ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนว่า มีความจำเป็นที่ต้องสร้างความเข้มแข็งขององค์กรสวัสดิการชุมชนโดยการรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนตามกฎหมายส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมและกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานขององค์กรสวัสดิการชุมชนเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในลักษณะสมทบอนาคต การกำหนดสูตรกลางในการบริหารจัดการและให้สิทธิประโยชน์แก่สมาชิก การพัฒนาระบบข้อมูล การเงินบัญชีและการติดตามผล การถอดบทเรียน การส่งเสริมบทบาท

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนได้อย่างเต็มที่ และการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนกับระบบสวัสดิการอื่นๆ ที่มีอยู่หลากหลายในชุมชนและในสังคมไทย และงานวิจัยของสมชัย จิตสุชนและคณะ (2554) เรื่องสู่ระบบสวัสดิการสังคมถ้วนหน้าภายในปี พ.ศ. 2560 ที่สรุปไว้ว่า เพื่อสร้างมั่นใจถึงความยั่งยืนของระบบสวัสดิการ ควรมีการปรับปรุงการบริหารจัดการ พร้อมกับสร้างระบบสังคมสวัสดิการที่ภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการรับภาระและจัดการด้วยไม่ว่าจะเป็นชุมชน ธุรกิจเอกชน องค์กรไม่แสวงหากำไร เป็นต้น

2. แนวทางการจัดการข้อมูลสวัสดิการชุมชนของชนเผ่าลัวะ บ้านห้วยขาบ ตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน มีดังนี้

2.1 ผลการศึกษา พบว่า การบันทึกข้อมูลของกองทุนแทบทุกกองทุน ทั้งที่เกี่ยวกับตัวสมาชิกและข้อมูลทางการเงินและบัญชีของกองทุนทุกประเภท ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิก ข้อมูลทางการเงิน ทั้งการฝากเงิน การกู้เงินและการชำระคืน รายรับ รายจ่าย และกำไรจากการดำเนินงานของกองทุน ยังคงใช้การบันทึกด้วยสมุดบันทึกเป็นหลัก จะเป็นการใช้แรงงานคน (Manual) และคุณสมบัติส่วนตัวของคน ได้แก่ ความจำเป็นสำคัญ จึงส่งผลให้ความแม่นยำและความถูกต้องในการบันทึกข้อมูลจะมีน้อย ประการสำคัญความผิดพลาดอันเกิดจากคนจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้มาก การบันทึกข้อมูลด้านต่างๆ ของกองทุนด้วยสมุดบันทึก และการเก็บข้อมูลของภาพรวมทั้งกองทุนไว้ที่ประธาน หรือเลขานุการ เพียงฉบับเดียว ที่มักปฏิบัติกันโดยทั่วไป มีความเสี่ยงสูงมาก ต่อการทำสมุดบันทึกสูญหายโดยไม่ตั้งใจ หรือหากมีกรณีบ้านของผู้จัดเก็บเอกสารของกองทุนประสบกับอุทกภัย หรืออัคคีภัย อาจทำให้หลักฐานการเงินที่สำคัญของกองทุนสูญหายไปด้วย สอดคล้องกับงานของสมบุรณ์ เจริญจิระตระกูลและคณะ (2554.อ้างแล้ว) ที่พบว่า การบันทึกด้วยสมุดบันทึกเป็นหลักการที่ใช้แรงงานและความจำเป็นของความแม่นยำและความถูกต้องจะมีน้อย ความผิดพลาดมีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นได้มาก ส่วนช่องทางในการเรียนรู้ หรือช่องทางในการเข้าถึงความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรการเงินชุมชน จะใช้ช่องทางการเรียนรู้จากความรู้ที่มีในตัวคน (Tacit Knowledge) เป็นหลักผ่าน 4 ช่องทาง คือ การเรียนรู้ผ่านเวทีประชุมที่ดำเนินการโดยองค์กรภายนอก การเรียนรู้ผ่านเวทีประชุมที่ดำเนินการ โดยเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชนในพื้นที่ การเรียนรู้ผ่านเวทีประชุมกรรมการองค์กรการเงินชุมชน และการเรียนรู้จากการไปดูงานต่างพื้นที่ของแกนนำ การเรียนรู้ผ่านเวทีประชุมที่ดำเนินการโดยเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชนในพื้นที่ มีประโยชน์ต่อองค์กรการเงินชุมชนค่อนข้างมาก

2.2 แนวทางในการพัฒนาระบบการเก็บข้อมูลที่สำคัญ ควรให้ความสำคัญกับการบันทึกข้อมูล โดยการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบันทึกข้อมูล นอกจากจะช่วยในการบริหารจัดการตามวัตถุประสงค์ต่างๆ ได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการเรียกใช้ข้อมูลที่มีการจัดเก็บไว้แล้วมาใช้งานจะกระทำได้ง่าย สะดวก และรวดเร็วแล้ว ยังสามารถนำข้อมูลที่จัดเก็บไปวิเคราะห์เพื่อประกอบ การตัดสินใจในเชิงบริหารจัดการ หรือเพื่อการวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของกองทุนได้อย่างมีข้อมูลสนับสนุนมากขึ้น โดยการพัฒนาระบบข้อมูลของกองทุนสวัสดิการชุมชน จะเป็นการนำข้อมูลและองค์ความรู้ในการพัฒนางาน และพัฒนาคน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกองทุนหลายประการ ได้แก่ กองทุนสวัสดิการชุมชนมีฐานข้อมูลสมาชิกและรายงานสถานะการเงินที่เป็นปัจจุบัน มีระบบข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และสามารถรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ เกิดแผนการพัฒนาจากการวิเคราะห์ข้อมูลกองทุน มีรายงานสรุปผลการดำเนินงานกองทุนต่อสมาชิกทุกปี มีระบบมาตรฐานด้านการบริหารจัดการข้อมูล และระบบการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมบุรณ์ เจริญ

จิระตระกูลและคณะ (2554) ที่สรุปไว้ว่า ควรให้ความสำคัญกับการบันทึกข้อมูล โดยการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบันทึกข้อมูล เพราะปัจจุบันราคาเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่แพงเหมือนในอดีต การบันทึกข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ นอกจากจะช่วยองค์กรในการบริหารจัดการตามวัตถุประสงค์ต่างๆ ได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการเรียกใช้ข้อมูลที่จัดเก็บไว้แล้วมาใช้งานก็จะทำได้ง่าย และรวดเร็วแล้วยังสามารถนำข้อมูลที่จัดเก็บไปวิเคราะห์เพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงบริหารจัดการ หรือเพื่อการวางแผนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มได้อย่างมีข้อมูลสนับสนุนมากขึ้น นอกจากนี้ ประธานกองทุนควรพยายามเสาะหาคนรุ่นสองที่มีคุณสมบัติดี มีจิตอาสา สามารถอุทิศเวลาเพื่อส่วนรวม และค่อยๆ โน้มน้าวให้มาสมัครเป็นประธานแทนคนรุ่นหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้การคิดค้นกิจกรรมใหม่ๆ ด้านการฝึก และกู้ รวมทั้งการจัดสวัสดิการที่แตกต่างจากเดิม และที่สามารถรับมือกับปัญหาต่างๆ ได้อย่างฉับไว และรู้เท่าทันมากขึ้น และหากได้สมาชิกผู้จบปริญญาตรีหรือสูงกว่า) เป็นคนรุ่นสอง อาสาเข้ามาเป็นประธานด้วยแล้วก็ยิ่งเป็นประโยชน์มาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ จังหวัดน่านควรมีแนวทางในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสวัสดิการชุมชนโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาในทุกระดับตั้งแต่ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน จนถึงร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนาร่วมกัน เพื่อให้ผู้บริหารและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ สามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยไปใช้ในการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ จังหวัดน่านควรมีนโยบายในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสวัสดิการชุมชนให้มีชีวิต เผยแพร่ให้ประชาชนรับทราบโดยทั่วถึง และควรนำแนวทางการจัดการข้อมูลระบบสวัสดิการชุมชนของของชนเผ่าลัวะ บ้านห้วยขาบ ตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ไปขยายผลเพื่อพัฒนาต่อยอดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ จังหวัดน่าน ควรจัดอบรม ให้ความรู้แก่สมาชิกของชนเผ่าลัวะ บ้านห้วยขาบ ในด้านการจัดสวัสดิการชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง โดยทำเป็นสองภาษาทั้งภาษาลัวะ และภาษาไทยกลาง เพื่อให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการกองทุนได้ด้วยตนเอง และสามารถพึ่งตนเองได้

2. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ จังหวัดน่าน ควรทำหน้าที่ในบทบาทของการเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดสวัสดิการชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยอาจแนะนำให้ชุมชนจัดทำแผนสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถและมีจิตอาสาเข้ามารับช่วงดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกองทุนที่มีอยู่ในชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการจัดสวัสดิการชุมชนแบบมีส่วนร่วมด้วยวิธีการทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ และอาจเป็นการศึกษาในระยะยาว (มากกว่า 1 ปี) เนื่องจากจะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายด้านการจัดสวัสดิการชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เครือข่าย (Network Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคเชิงปริมาณเข้ามาใช้ร่วมกับเทคนิคการพัฒนาเครือข่ายด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ จะทำให้เครือข่ายด้านการจัดสวัสดิการชุมชนมีความยั่งยืนมากขึ้น